

Hábmera suohkan
Hamarøy kommune

Forslag til planprogram Kommunedelplan for helse og mestring

2027-2033

1 Om kommunedelplanen

Kommunal planstrategi for Hábmera suohkan - Hamarøy kommune 2025-2028 ble vedtatt av kommunestyret 11.02.2025, og fastsetter at kommunen skal utarbeide en kommunedelplan for helse og mestring med oppstart 2025/2026. Hábmera suohkan - Hamarøy kommune kunngjør med dette oppstart med ny kommunedelplan for helse og mestring med hjemmel i Lov om planlegging og byggesak §§ 4-1 og 11-1. Planens gyldighetsperiode er satt til 2027-2033, i samsvar med kommuneplanens samfunnsdel 2022-2033. Kommunedelplanen skal gi retning for utviklingen av helse- og omsorgstjenestene i kommunen og bidra til helhetlig utvikling av tjenester som fremmer **livsmestring, trygghet og gode levekår for alle innbyggere**.

Planprogrammet¹ danner rammene for planarbeidet og viser slik vegen fram til Hábmera suohkan - Hamarøy kommune sin nye kommunedelplan for helse og mestring. Planprogrammet beskriver formål, rammer, medvirkning, behov for utredninger og prosess fram til endelig vedtak, jf. Plan- og bygningsloven §4-1².

Kommunedelplanen for helse og mestring skal følge opp føringene i kommuneplanens samfunnsdel som gir overordnet retning for samfunnsutviklingen, samt følge opp nasjonale og regionale føringer og satsinger. Kommunedelplanen for helse og mestring vil være styrende for tjenestene og danne grunnlaget for prioriteringer i tjenestene, og slik sett danne rammene for den lokale helse- og omsorgspolitikken i Hábmera suohkan - Hamarøy kommune. Hovedmål og satsingsområder i kommuneplanens samfunnsdel er:

Figur 1 Hovedmål og satsingsområder i kommuneplanens samfunnsdel

Kommuneplanens samfunnsdel 2022–2033 legger til grunn at Hábmer - Hamarøy skal være et sosialt bærekraftig samfunn hvor innbyggerne opplever livsmestring, trygghet og fellesskap.

Kommunedelplanen skal følge opp dette målbildet gjennom strategier og prioriteringer for helse-, omsorgs- og velferdstjenestene, og vil handle om hvordan helse- og omsorgstjenestene kan utvikles videre i denne retningen. Kunnskap om utfordringer, årsakskjeder, samt utvikling over tid og dagens situasjon gir grunnlag for å ta de riktige valgene på kort og lang sikt. Kommunedelplanen skal etablere gode strategier for å møte fremtiden med et bærekraftig tjenestetilbud innen helse og omsorg.

¹ Krav til planprogram er definert i Plan- og bygningsloven § 4-1.

² Krav til tematiske kommunedelplaner er definert i Plan- og bygningsloven kapittel 11.

Strategiene skal utarbeides gjennom bred deltakelse i planarbeidet. Prosessen vil involvere innbyggere, samarbeidspartner, folkevalgte og kommunale tjenester og administrasjon.

Utdypende tema- og handlingsplaner og det årlige arbeidet med handlingsdel, økonomiplan og årsbudsjett vil bygge på strategiske føringer fra blant annet kommunedelplan for helse og omsorg.

2. Bakgrunn for planarbeidet

Hábmera suohkan - Hamarøy kommune står overfor flere utviklingstrekk som påvirker behovet for helse- og omsorgstjenester framover. Endringer i demografi, økende levealder og utvikling i sykdomsbilde vil gi økt behov for helse- og omsorgstjenester.

Kommunen må samtidig håndtere utfordringer knyttet til rekruttering av helsepersonell, økonomiske rammer og organisering av tjenester.

3 Formål med kommunedelplanen

Formålet med kommunedelplan for helse og mestring er å etablere et helhetlig og langsiktig styringsgrunnlag for utviklingen av kommunens helse- og omsorgstjenester.

Planen skal bidra til:

- bærekraftige og framtidsrettede helse- og omsorgstjenester
- styrket forebyggende arbeid og folkehelse
- å sikre gode tjenester gjennom hele livsløpet
- legge til rette for livsmestring og deltakelse i samfunnet
- bidra til effektiv ressursbruk og god organisering av tjenestene
- å styrke samhandling mellom ulike tjenester og sektorer i kommunen
- til samarbeid med frivillighet, innbyggere og andre offentlige aktører
- å få ned arbeidsrelatert fravær, bedre arbeidsmiljø

Planen skal også gi grunnlag for prioriteringer i kommunens økonomiplan og handlingsprogram.

4 Lovgrunnlag og planhierarki

Planarbeidet gjennomføres i henhold til **plan- og bygningsloven**. Plan- og bygningsloven §4-1 stiller krav om planprogram for planer som kan få vesentlige virkninger for miljø og samfunn.

Planarbeidet må også ses i sammenheng med annet relevant lovverk, blant annet:

- helse- og omsorgstjenesteloven
- folkehelseloven
- pasient- og brukerrettighetsloven

Planen inngår i kommunens samlede plansystem.

5 Nasjonale føringer for kommunens helse- og omsorgstjeneste

Kommunenes tjenester innen helse og omsorg reguleres av mange lover og forskrifter. De mest sentrale lovene er:

- Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester m.m. (helse- og omsorgstjenesteloven)
- Lov om pasient- og brukerrettigheter (pasient- og brukerrettighetsloven)
- Lov om etablering og gjennomføring av psykisk helsevern (psykisk helsevernloven)
- Lov om helsepersonell mv. (helsepersonell-loven)

Overordnede myndigheter utarbeider styringssignaler som også har betydning for kommunene. Dokumentene utarbeides i forbindelse med lovgivning eller som strategier for nasjonal utvikling. Av de som har størst betydning for en kommunedelplan for helse og mestring, kan følgende nevnes:

- Nasjonal helse- og samhandlingsplan (2024–2027)
- Meld. St. 15 (2022-2023) Folkehelsemeldinga
- Meld. St. 24 (2022-2024) Fellesskap og meistring. Bu trygt heime.
- Meld. St. 23 (2022-2023) Opptrappingsplan for psykisk helse (2023-2033)
- Meld. St. 12 (2023-2024) Samisk språk, kultur og samfunnsliv: Folkehelse og levekår i den samiske befolkningen
- Meld. St. 23 (2024-2025) Fornye, forsterke, forbedre. Fremtidens allmennlegetjenester og akuttmedisinske tjenester utenfor sykehus
- Meld. St. 21 (2024-2025) Helse for alle. Rettferdig prioritering i vår felles helsetjeneste
- Meld. St. 5 (2024-2025) Trygghet, fellesskap og verdighet. Forebyggings- og behandlingsreformen for rusfeltet Del I – en ny politikk for forebygging, skadereduksjon og behandling

6 Forholdet til regionale planer, mål og føringer

Helse Nord RHF's utviklingsplan 2023-2038 peker mot en helsetjeneste der mer behandling skjer nær pasienten og i kommunen, med sterkere samhandling mellom sykehus og kommune, mer digitale løsninger, og økt fokus på forebygging, mestring og oppfølging av kroniske sykdommer. Hovedtrekkene i utviklingsplanen viser at utviklingen er planlagt i retning av funksjonsdeling og tydelig sykehusstruktur, mer polikliniske og ambulante sykehustilbud, styrkning av samhandling med kommunene og pasientforløp, samt digitalisering og nye arbeidsformer.

Andre regionale planer med relevans for kommunedelplan for helse og mestring er:

- Fylkesplan for Nordland 2013–2025
- Regional folkehelseplan – “Kilder til livskvalitet” (2018–2025)

7 Forholdet til kommuneplanens samfunnsdel

Kommuneplanens samfunnsdel gir de overordnede målene for utviklingen av Hábméra suohkan - Hamarøy kommune. Kommunedelplan for helse og mestring skal følge opp mål og strategier i samfunnsdelen knyttet til blant annet:

- gode levekår og livskvalitet
- inkludering og deltakelse i lokalsamfunnet
- gode oppvekstvilkår
- bærekraftige velferdstjenester
- samarbeid med frivilligheten og lokalsamfunnet

Planen skal konkretisere hvordan kommunen kan utvikle helse- og omsorgstjenester i tråd med disse målene.

Planen omfatter ikke arealdisponering eller regulerings spørsmål (ivaretas i arealdel og reguleringsplaner). Overlappende tema mot oppvekst avklares i grensesnitt med gjeldende oppvekstplan.

8 Planavgrensning og tema i planarbeidet

Kommunedelplanen skal omfatte kommunens ansvar innen helse- og omsorgstjenester samt tilgrensende områder som påvirker helse og livskvalitet.

Følgende hovedtema vil bli belyst i planarbeidet:

- folkehelse og forebygging

- tjenester til barn og unge
- psykisk helse og rus
- legetjenesten
- tjenester til eldre
- kvinnehelse
- palliasjon/omsorg i livets siste fase
- ivaretagelse av samisk språk og kultur i tjenestene
- teknologi og e-helse
- kompetanse og rekruttering
- struktur og organisering av tjenestene

Temaene vil bli nærmere belyst gjennom kunnskapsgrunnlaget og videre analyser/utredninger i planarbeidet.

9 Kunnskapsgrunnlag for planarbeidet

For å sikre et godt beslutningsgrunnlag for det videre planarbeidet har kommunen fått utarbeidet et kunnskapsgrunnlag for helse- og mestringsområdet. Kunnskapsgrunnlaget belyser status i dagens tjenester og sentrale utviklingstrekk for kommunen³. Rapporten gir en samlet gjennomgang av status, utviklingstrekk og utfordringer innen helse- og omsorgstjenestene i kommunen. Den bygger på dokumentgjennomgang, statistiske analyser og intervjuer med ansatte og ledere i kommunen.

Kunnskapsgrunnlaget gir blant annet innsikt i:

- demografisk utvikling og befolkningsframskriving
- levekår og folkehelse
- tjenestestruktur og organisering
- økonomi og ressursbruk
- bemanning og kompetanse
- tjenestebehov og dekningsgrader
- brukergrupper innen pleie og omsorg
- erfaringer fra ansatte og ledere

Rapporten peker også på sentrale utfordringer for kommunen, blant annet knyttet til økende andel eldre, rekruttering av personell og behov for tydelige prioriteringer i tjenestene.

Kunnskapsgrunnlaget er et sentralt beslutningsgrunnlag for planarbeidet og legges ved planprogrammet som vedlegg. Planprogrammet gir derfor ikke en detaljert gjennomgang av analysene i rapporten.

I tillegg til kunnskapsgrunnlaget fra 2025, vil det være nødvendig å innhente detaljer i kommunens folkehelsearbeid/folkehelseoversikt, samordne mot grensesnittet for frivilligstrategien og planer som f.eks. boligpolitisk handlingsplan.

10 Problemstillinger og strategiske avklaringer

Med utgangspunkt i kunnskapsgrunnlaget og føringene i kommuneplanens samfunnsdel skal planarbeidet belyse sentrale utfordringer og utviklingsbehov for helse- og mestrings-tjenestene i kommunen. Planarbeidet vil særlig ta utgangspunkt i følgende temaområder:

Demografisk utvikling og framtidig tjenestebehov

Planarbeidet skal vurdere hvordan endringer i befolkningssammensetningen vil påvirke behovet for helse- og omsorgstjenester, og hvordan kommunen kan planlegge for økende behov for tjenester i årene

---

³ Agenda Kaupang; Rapport – Kunnskapsgrunnlag til kommunedelplan for helse og mestring (2025)

framover. Dette innebærer også å se på hvordan kommunen skal legge til rette for at flere skal kunne bo hjemme lengst mulig.

Forebygging, folkehelse og mestring

Planen skal belyse hvordan kommunen kan styrke forebyggende arbeid og tidlig innsats, slik at flere innbyggere kan opprettholde god helse og mestre egen hverdag lengst mulig, og for å forebygge utenforskap.

Frivillighet og lokalsamfunnets ressurser

Planarbeidet skal belyse hvordan kommunen kan samarbeide med frivillige organisasjoner, mobilisere den uorganiserte frivilligheten og lokalsamfunn for å styrke helse, mestring og sosial deltakelse. Planarbeidet skal også belyse hvordan kommunen kan legge til rette for, avlaste og styrke pårørende, familien og storfamilien som ressurser i omsorgsarbeid, og hvordan kommunale tjenester kan virke gjensidig sammen med slike ressurser.

Struktur, organisering og bærekraft i tjenestene

Planarbeidet skal vurdere hvordan helse- og omsorgstjenestene kan organiseres og utvikles på en mer bærekraftig måte, og hvordan ressursene kan utnyttes best mulig i møte med framtidige behov. Planen vil legge grunnlaget for struktureringen av tjenester(tjenestestruktur), herunder behovet for ny infrastruktur og nybygg. Temaet er viktig som følge av investeringsbehov som må planlegges.

Samisk språk, kultur og likeverdige tjenester

Som samisk forvaltningskommune skal Hábméra suohkan – Hamarøy kommune legge til rette for helse- og omsorgstjenester som ivaretar samisk språk og kultur. Planarbeidet skal belyse hvordan tjenestene kan utvikles slik at de er tilgjengelige og tilpasset den samiske befolkningen.

Kompetanse, rekruttering og arbeidskraft

Planen skal belyse hvordan kommunen kan sikre tilstrekkelig kompetanse og arbeidskraft i helse- og omsorgstjenestene, blant annet gjennom tiltak for rekruttering, kompetanseutvikling og bedre anvendelse av tilgjengelige ressurser.

Legetjenesten og samhandling i helsetjenesten

Planarbeidet skal omfatte utviklingen av legetjenesten i kommunen, som over tid har hatt utfordringer knyttet til drift og stabilitet. Det skal også vurderes hvordan samhandlingen mellom kommunale tjenester og spesialisthelsetjenesten kan utvikles.

Teknologi og e-helse

Planarbeidet skal vurdere hvordan velferdsteknologi og digitale løsninger kan bidra til bedre tjenester, økt mestring for brukerne og mer effektiv ressursbruk. Dette omfatter blant annet bruk av digitale helsetjenester, velferdsteknologi og teknologi som kan støtte ansatte i tjenestene.

Kvinnehelse

Planarbeidet skal bidra til å belyse og følge opp hvordan Hábméra suohkan - Hamarøy kommune kan bli en foregangskommune på kvinnehelse, et satsingsområde som kommunen har økt kompetanse om, og som gjenspeiles i tjenester til befolkningen og som del av kommunens arbeidsgiver- og personalpolitikk.

Planarbeidet vil også se på hvordan ressursene kan brukes mer effektivt og hvordan tjenestene kan utvikles i tråd med prinsippet om beste effektive omsorgsnivå (BEON-prinsippet). Temaområdene vil danne grunnlag for videre analyse, prioriteringer og strategiske valg i kommunedelplan for helse og mestring.

11 Medvirkning

Medvirkning er en viktig del av planprosessen. Det planlegges to åpne møter i løpet av planarbeidet hvor innbyggere og andre interesserte kan komme med innspill og medvirke i planleggingen av fremtidens helse- og omsorgstjenester i Hábmera suohkan - Hamarøy kommune.

Det skal legges til rette for medvirkning fra:

- innbyggere
- brukere og pårørende
- ansatte og tillitsvalgte
- frivillige organisasjoner
- hovedutvalg for levekår
- ungdomsråd
- eldreråd
- råd for personer med funksjonsnedsettelse
- samiske organisasjoner
- statlige og regionale myndigheter

Medvirkning skjer også gjennom høringene, først planprogrammet, deretter forslag til plan. I tillegg vil følgende regionale og lokale instanser bli orientert om oppstart av kommunedelplanarbeidet: Nordlandssykehuset HF, Statsforvalteren og Nordland fylkeskommune. Disse blir også særskilte høringsinstanser gjennom planprosessen.

Medvirkning vil blant annet gjennomføres gjennom dialogmøter, arbeidsmøter og åpne møter.

Planprogrammet og senere planforslaget vil også bli lagt ut til offentlig ettersyn og høring i tråd med plan- og bygningloven.

12 Organisering av planarbeidet og fremdrift

Planarbeidet organiseres som et prosjekt med mål om at selve planarbeidet er ferdigstilt februar 2027. Kommunen har ekstern bistand til planarbeidet.

Politisk nivå: Kommunestyret er planmyndighet og vil ha det overordnede ansvaret for planarbeidet. Arbeidet skal forankres i hovedutvalg for levekår og kommunestyret underveis, med gjennomføring av workshop eller lignende i kommunestyret.

Administrativ prosjektgruppe: Planarbeidet ledes av administrasjonen og vil involvere relevante fagområder på tvers av kommuneorganisasjonen og eventuell deltakelse med eksterne samarbeidsaktører (f.eks Nordlandssykehuset HF). Det kan være aktuelt å involvere representanter fra brukerorganisasjoner, frivillighet og rådene i arbeidsgrupper.

Planprosessen foreslås gjennomført etter følgende hovedfaser.

Tidsrom	Aktivitet
April 2026	Politisk behandling av planprogram
April–mai 2026	Offentlig ettersyn og høring av planprogram
Juni 2026	Fastsetting av planprogram
Juni–september 2026	Kunnskapsinnhenting, analyse av utfordringsbilde og arbeid i arbeidsgrupper
September–november 2026	Medvirkning og dialog med innbyggere og aktører
November–desember 2026	Utarbeidelse av planforslag
Januar 2027	Politisk behandling og høring av planforslag
Januar–februar 2027	Offentlig ettersyn

13 Planens oppbygging og videre arbeid

Selve kommunedelplanen vil bestå av:

- kunnskapsgrunnlag
- mål og strategier
- prioriterte innsatsområder

Planen skal bidra til tydelige prioriteringer og gi et bedre grunnlag for utvikling av helse- og omsorgstjenestene i kommunen.

Vedlegg

Vedlegg til planprogrammet:

1. Kunnskapsgrunnlag til plan for helse og mestring (Agenda Kaupang, 2025)
2. Kommuneplanens samfunnsdel 2022–2033
3. Folkehelseprofil for Hábmera suohkan-Hamarøy kommune